

Boeken ▼

'Aldus sprak Heraclitus, De Fragmenten'. Bezorgd, vertaald en toegelicht door J. Mansfeld. Historische Uitgeverij, Groningen 2006. Geb. 96 blz. € 22,95, www.histuitg.nl

Nederlandstalige liefhebbers van de 'duistere' Griekse filosoof Heraclitus (ca. 500 v.Chr.) hebben een tijd geduld moeten hebben. De laatste vertalingen van de overgeleverde prozafragmenten dateren van 1993 (Cornelis Verhoeven) en 1987 (J. Mansfeld; 2de druk; 1ste druk van 1979) en waren al jaren niet meer leverbaar.

Mansfeld heeft nu zijn uitgave herzien en uitgebreid. Ten opzichte van de vorige editie valt allereerst een verandering van uitgever op. Waar zijn *Heraclitus* voorheen verscheen bij Athenaeum - Polak & Van Gennep is de uitgave nu verzorgd door de Historische Uitgeverij. Het boek is ondergebracht in de bekende reeks filosofische en retorische teksten met de kenmerkende felgekleurde kaften (hier lichtblauw en geel). Inleiding en structuur zijn in hoofdlijnen gelijk gebleven; de vertaling is op ondergeschikte details aangepast. De originele Griekse tekst, die in de vorige druk erbij stond, is vervallen. Per groepje fragmenten volgt steeds enig wijsgerig en filologisch commentaar; dat meer gebundeld wordt gepresenteerd dan in de vorige druk. Ten slotte is in appendix een vertaling toegevoegd van Diogenes Laërtius' hoofdstuk over Heraclitus.

Het Heraclitusonderzoek heeft uiteraard niet stilgestaan. De up-to-date gebrachte bibliografie getuigt daarvan. Bovendien zijn enkele astronomische Heraclitusfragmenten gevonden op de zogenaamde Derveni-papyrus, waaronder ook twee nieuwe (helaas weinig boeiende) tekstjes over de maan. Mansfeld biedt uiteraard deze nieuwe fragmenten met enig commentaar: Jammer van het Grieks, maar verder is het goed dat Heraclitus in deze bijgewerkte, fraaie vorm weer in het Nederlands beschikbaar is.

Vincent Hunink

Heraclitus in de visie van Rafaël (1483-1520). Detail van de 'School van Athene', fresco in de Vaticaanse Musea.